

Sygn. akt III Ca 1974/14

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Danuta Pacześniowska

Sędziowie SO Teresa Kołeczko – Waclawik

SR (del.) Roman Troll (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2015 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku W. K.

z udziałem J. S. i A. S.

o zabezpieczenie spadku

na skutek apelacji uczestniczek

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 25 lutego 2014 r., sygn. akt I Ns 917/13

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, iż oddalić wniosek,
2. zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestniczek postępowania kwoty po 63,50 zł (sześćdziesiąt trzy złote i pięćdziesiąt groszy) dla każdej z nich tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Roman Troll SSO Danuta Pacześniowska SSO Teresa Kołeczko – Waclawik

Sygn. akt III Ca 1974/14

UZASADNIENIE

Dnia 25 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Rybniku postanowił:

1) zabezpieczyć spadek po W. S., synu B. i H., zmarłym dnia 6 sierpnia 2013r. w R. ostatnio stale zamieszkałym w R. przy ul. (...), poprzez ustanowienie zarządcy tymczasowego w osobie W. K. PESEL (...):

a) nad udziałami w spółce (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. KRS (...) przysługującymi spadkodawcy;

b) nad akcjami w spółce (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka Komandytowo - Akcyjna z siedzibą w R. KRS (...) przysługującymi spadkodawcy;

c) nad majątkiem ruchomym i nieruchomym należącym do (...) 2 W. S., (...) Spółka Jawna z siedzibą w R. (...);

2) zobowiązać zarządcę tymczasowego do składania sprawozdania z zarządu nieruchomością jeden raz do roku, składając pierwsze sprawozdanie do 31 grudnia 2014r.

W uzasadnieniu wskazał, że wnioskodawca uprawdopodobnił, iż jest zapisobiercą na podstawie testamentu otwartego i ogłoszonego w Kancelarii Notarialnej J. O. w R. Rep. A. 10662/2013 w dniu 22 sierpnia 2013 r., zażądał zabezpieczenia spadku poprzez ustanowienie zarządcy tymczasowego oraz podniósł, że spadkobierczyni ustawowa J. S. – żona spadkodawcy – likwidując spółki, w których współnikiem był spadkodawca sprzedaje majątek spadkowy, a że była także udziałowcem i akcjonariuszem tych spółek ma tytuł prawny do ich majątku, zaś pomimo wezwania wnioskodawcy uczestniczka nie zaprzestała rozporządzania spadkiem. Zdaniem Sądu Rejonowego wnioskodawca uprawdopodobnił, że jest zapisobiercą i wykazał, że istnieje prawdopodobieństwo usunięcia, zbycia rzeczy wchodzących do spadku, które są przedmiotem zapisu. Ponadto nie została założona dotąd sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po W. S.. Dlatego zabezpieczenie spadku do momentu stwierdzenia nabycia praw i obowiązków spadkowych jest zasadne. Jednocześnie Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawca może dochodzić praw z zapisu w odrębnym postępowaniu, które może toczyć się przez pewien czas, a brak zabezpieczenia uniemożliwi realizację zapisu w przyszłości, gdyż przedmiotem zapisu są udziały i akcje, dlatego spłata równowartości zapisu nie odpowiada celowi zapisu.

Orzeczenie to Sąd Rejonowy oparł się na przepisach art. 634 kpc, art. 635 § 2 kpc i § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczaniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza w związku z art. 855 – 862 kpc i 930 – 941 kpc.

Apelację od tego orzeczenia wniosły uczestniczki zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie wniosku i zasądzenie od wnioskodawcy solidarnie na ich rzecz kosztów postępowania odwoławczego. Zarzuciły zaskarżonemu postanowieniu naruszenie art. 634 kpc poprzez przyjęcie, że uczestniczki nie objęły spadku, a wnioskodawca wykazał, że grozi naruszenie rzeczy i praw pozostałych po spadkodawcy oraz poprzez ustanowienie zarządu nad majątkiem spadkodawcy w spółce jawnej bez wskazania, że zarząd tymczasowy odnosi się tylko do majątku przysługującego spadkodawcy; art. 635 § 2 kpc poprzez przyjęcie, że wnioskodawca uprawdopodobnił swój interes prawny; art. 635 § 4 kpc poprzez jego niezastosowanie (niepowierzenie wykonania postanowienia komornikowi lub innemu organowi); art. 366 kpc poprzez orzeczenie w sprawie, która została prawomocnie rozstrzygnięta postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 kwietnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt V ACz 274/14, gdzie ostatecznie oddalono wniosek o zabezpieczenie złożony w toku postępowania o zabezpieczenie roszczenia poprzez zarząd nad przedsiębiorstwami wszystkich trzech spółek. Wskazały także, że dnia 31 grudnia 2013 r. zostało wydane poświadczenie dziedziczenia po spadkodawcy W. S. i każda z uczestniczek dziedziczy po nim po połowie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Postanowienie o zabezpieczeniu spadku jest orzeczeniem co do istoty sprawy, dlatego też przysługuje od niego apelacja (por. art. 518 zd. 1 kpc w związku z art. 633 kpc). Natomiast zażalenie przysługiwałoby wówczas, gdyby skarżący podnosił zarzuty dotyczące niewłaściwego środka zabezpieczenia, a nie kwestionował samego zabezpieczenia (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1998 r., sygn. akt III Czp 19/98, opubl. w OSNC z 1999 r., nr 1, poz. 1). W rozpoznawanej sprawie skarżący kwestionują zaś samą potrzebę zabezpieczenia, a nie tylko jego sposób, dlatego też złożony przez nich środek zaskarżenia należy potraktować jako apelację.

Zgodnie z treścią art. 634 kpc spadek zabezpiecza się, gdy z jakiegokolwiek przyczyny grozi naruszenie rzeczy lub praw pozostałych po spadkodawcy, zwłaszcza przez usunięcie, uszkodzenie, zniszczenie albo nieusprawiedliwione rozporządzenie. Niebezpieczeństwo nieusprawiedliwionego rozporządzenia, jako jedna z przesłanek zabezpieczenia, zachodzi wtedy, gdy istnieje obawa rozporządzenia rzeczą lub prawem na niekorzyść spadkobiercy lub innej osoby zainteresowanej przez podmiot, który bezprawnie włada rzeczą lub ma możliwość bezprawnego dysponowania prawem. Zabezpieczenie spadku jest w zasadzie niedopuszczalne w razie objęcia spadku przez spadkobiercę albo objęcia zarządu spadkiem przez wykonawcę testamentu lub kuratora spadku (por. art. 666 § 1 kpc i art. 988 kc). Zabezpieczenie spadku na tej podstawie nie dotyczy zabezpieczenia roszczeń związanych ze spadkiem, czyli także wykonania zapisu (por. A. Zieliński: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. A. Zielińskiego, Warszawa 2008, s. 1062). Należy bowiem zauważyć, że poprzez dokonanie zapisu jego przedmiot nie przechodzi na

zapisobiercę, ale powstaje wierzytelność pomiędzy zapisobiercą, a spadkobiercą, której wykonania ten pierwszy może się domagać, zaś prawo będące przedmiotem zapisu przejdzie na zapisobiercę dopiero w wyniku wykonania zapisu (por. M. Pazdan: [w:] Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz do artykułów 450 – 1088, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2009, s. 1072). Z tego wniosek, że zapisobierca nie uzyskuje prawa do określonych przedmiotów spadkowych, ale roszczenie o wykonanie zapisu, nie jest więc właścicielem określonych przedmiotów majątkowych uprzednio należących do spadkodawcy z mocy samego zapisu, ale może żądać od spadkobiercy, do którego prawa te lub przedmioty należą z chwilą otwarcia spadku ich przekazania – wykonania zapisu. Dlatego sukcesorem uniwersalnym w takiej konfiguracji jest spadkobierca, który ma obowiązek wykonania zapisów, jeżeli tego obowiązku nie wykona, to zapisobierca nie stanie się właścicielem poszczególnych rzeczy.

W tym miejscu należy zauważyć, że z dniem 23 października 2011 r. sytuacja prawna w tym zakresie zmieniła się, albowiem ustawodawca wprowadził do kodeksu cywilnego zapis windykacyjny wskazując, że oznaczona osoba z chwilą otwarcia spadku nabywa przedmiot zapisu (por. art. 981¹ kc do (...) kc). Natomiast ta regulacja nie może dotyczyć niniejszej sprawy, gdyż testament, na który powołuje się wnioskodawca został sporządzony 10 lutego 2011 r., co wynika z protokołu jego otwarcia i ogłoszenia oraz dotyczy zapisu zwykłego /k. 12/, który jednak nie został dołączony do akt.

Sąd Rejonowy w chwili orzekania nie miał wiadomości dotyczących tego kto jest spadkobiercą, albowiem nie przedstawiono we wniosku postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku czy poświadczenia dziedziczenia. Poświadczenie dziedziczenia zostało sporządzone 31 grudnia 2013 r. i dołączone do apelacji /k. 84 – 87/, lecz w chwili wydawania zaskarżonego postanowienia Sąd Rejonowy nie miał o tym informacji. Niezależnie od tego z samego wniosku wynika, że spadek w zabezpieczonej części objęła spadkobierczyni, tym samym nie zachodzi obawa naruszenia rzeczy lub praw pozostających po spadkodawcy, albowiem sukcesorem uniwersalnym jego praw są spadkobiercy – są to prawowici właściciele praw spadkodawcy z chwilą otwarcia spadku, a ich prawa wyprzedzają prawa zapisobiercy.

Z powyższych względów nie zachodziła w chwili orzekania przez Sąd Rejonowy potrzeba zabezpieczenia spadku, albowiem był on objęty przez spadkobierców, a samo roszczenie zapisobiercy o wydanie przedmiotu zapisu w tym wypadku nie wyprzedza praw spadkobiercy. Dlatego też nie ma potrzeby szczegółowego odnoszenia się do zarzutów apelacji, de facto nazwanej zażaleniem, albowiem już powyższe okoliczności implikują potrzebę oddalenia wniosku o zabezpieczenie, co powoduje, że apelacja jest zasadna.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o art. 386 § 1 kpc w związku z art. 397 § 1 i 2 kpc i art. 13 § 2 kpc, należało zmienić zaskarżone postanowienie orzekając jak w punkcie 1.

Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego oparto na podstawie art. 520 § 3 kpc w związku z § 8 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz 490), albowiem uczestniczki wygrały sprawę w toku postępowania odwoławczego, a poniosły koszty związane z wynagrodzeniem pełnomocnika – 60 zł, opłatą od apelacji – 50 zł i opłatą od pełnomocnictwa – 17 zł, suma tych kosztów wynosi 127 zł, dlatego też każda z uczestniczek powinna otrzymać zwrot ich połowy (63,50 zł).

SSR (del.) Roman Troll SSO Danuta Pacześniowska SSO Teresa Kołeczko – Waclawik